

ZIEMIE POLSKIE POD OKUPACJĄ RADZIECKĄ I NIEMIECKĄ

1. Podział ziem polskich podczas II wojny światowej.

a) **28 września 1939 r. ZSRR i III Rzesza podpisały traktat o granicy i przyjaźni**, zwany drugim traktatem Ribbentrop – Mołotow. W traktacie ustalono nowy podział ziem polskich wzdłuż linii rzek: Pisa – Narew – Bug – San. Podpisano również tajny protokół o zwalczaniu polskiego podziemia. Układ ten stanowił podstawę wprowadzenia nowej administracji na ziemie polskie.

b) administracja ziem zajętych przez Niemców

Tereny zajęte przez Niemców zostały podzielone na: ziemie bezpośrednio wcielone do Rzeszy, ziemie okupowane przez Rzeszę.

- do Rzeszy wcielono ziemie rozwinięte gospodarczo – województwa poznańskie, pomorskie, część łódzkiego z Łodzią, część kieleckiego i krakowskiego. Podzielono je na 4 okręgi administracyjne.
- ziemie okupowane przemianowano na Generalne Gubernatorstwo (GG) ze stolicą w Krakowie. Na czele GG stanął Hans Frank. GG zostało podzielone na dystrykty: krakowski, warszawski, lubelski, radomski. Po ataku na ZSRR w czerwcu 1941 r. dodano 5 dystrykt – Galicję Wschodnią.

c) administracja ziem zajętych przez Rosjan

Ziemie zajęte przez Rosjan nazwano Zachodnią Białorusią (północ) i Zachodnią Ukrainą (południe). Wileńszczyznę ZSRR przekazał Litwie. W październiku 1939 r. na Zachodniej Białorusi i Zachodniej Ukrainie przeprowadzono sfinansowane wybory do Zgromadzeń Ludowych, które wygrali komuniści. Nowo wybrane Zgromadzenia Ludowe zwróciły się do ZSRR z prośbą o włączenie tych ziem do ZSRR. 1 i 2 listopada 1939 r. Zachodnia Ukraina i Zachodnia Białoruś zostały włączone do ZSRR jako republiki radzieckie.

2. Sytuacja ludności polskiej.

Na ziemiach zajętych przez Niemców	Na ziemiach okupowanych przez ZSRR
<p>Na ziemiach wcielonych do Rzeszy Celem Niemców była germanizacja tych terenów w ciągu 10 lat i wyniszczenie ludności polskiej. Starano się to osiągnąć następującymi metodami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wysiedlano ludność polską z Wielkopolski, Pomorza i Łódzkiego do GG (około 700 tys. osób) ▪ osiedlanie kolonistów niemieckich (osiedlono około 200 tys.) ▪ niemieczanie ludności poprzez podpisywanie Niemieckiej Listy Narodowej (Dutsche Volksliste) szczególnie na Kaszubach, Mazurach i Śląsku. ▪ likwidacja polskiego szkolnictwa i instytucji naukowych oraz kulturalnych ▪ masowe egzekucje wybitnych przedstawicieli społeczeństwa polskiego (naukowców, urzędników, nauczycieli itp. – inteligencji) ▪ wywózki do obozów koncentracyjnych (Dachu, Buchenwald, Sachsenhausen, Mauthausen) ▪ wymiana pieniędzy niekorzystnie dla Polaków – Polak mógł wymienić 500 zł na markę niemiecką w stosunku marka – 2 złote.	<p>Celem okupacji radzieckiej była całkowita rusyfikacja zajętych terenów, wprowadzenie radzieckiego systemu politycznego i gospodarczego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nadanie całej ludności Zachodniej Białorusi i Ukrainy obywatelstwa radzieckiego (2.11.1939) ▪ aresztowanie żołnierzy, oficerów, przedstawicieli administracji, nauczycieli, lekarzy, właścicieli fabryk, majątków ziemskich ▪ deportacje (wywózka) ludności polskiej do Kazachstanu, do północnej części ZSRR, na Syberię. Deportacje objęły aresztowanych wraz z rodzinami. Tylko w 1940 r. wywieziono około 800 tys. osób. ▪ konfiskata i upaństwowienie majątków ziemskich ▪ nacjonalizacja (upaństwowienie) przemysłu, transportu, banków ▪ 230 tys. jeńców polskich umieszczono w obozach, więzieniach, łagrach (obozy pracy); m.in. około 15,7 tys. oficerów, policjantów, żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza umieszczono w obozach w Starobielsku, Kozielsku i Staszku, a w 1940 r. ich
<p>W Generalnym Gubernatorstwie Celem okupacji było maksymalne wykorzystanie surowców naturalnych i wyzkanie Polaków jako</p>	

<p>taniej siły roboczej. Starano się to uzyskać następującymi metodami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ likwidacja polskich organizacji politycznych ▪ pozostawienie polskiego szkolnictwa podstawowego i zawodowego i likwidacja szkolnictwa średniego i wyższego ▪ pozostawienie niektórych instytucji: PCK, PKO, Granatowej Policji, Rady Głównej Opiekuńczej (organizacja charytatywna) ▪ likwidacja muzeów, teatrów, bibliotek, ▪ grabież dzieł sztuki ▪ eksterminacja (wymordowanie) wybitnych przedstawicieli polskiej inteligencji np. aresztowanie profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego i osadzenie ich w obozach koncentracyjnych; akcja AB- wymordowanie polskich polityków, sławnych sportowców itp. np. Janusza Kusocińskiego (złoty medalista na olimpiadzie w Monachium), Macieja Rataja (marszałek Sejmu) itp. ▪ likwidacja polskiej prasy z wyjątkiem wydawnictw okupacyjnych ▪ wywózki na roboty do Niemiec ▪ narzucanie kontyngentów rolnikom (całe wyprodukowane zboże i mięso miało trafić w ręce niemieckie) ▪ wprowadzenie segregacji rasowej – sklepy, kawiarnie itp. tylko dla Niemców ▪ wprowadzono żywność na kartki ▪ wprowadzenie godziny policyjnej ▪ konfiskata majątku publicznego i niekorzystna wymiana pieniądza ▪ tworzenie obozów koncentracyjnych w Oświęcimiu, Stutthofie, Treblince. ▪ zaczęto eksterminację ludności żydowskiej 	<p>zlikwidowano</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wcielano mężczyzn do Armii Czerwonej ▪ zamykano świątynie, konfiskowano majątek Kościoła, prześladowano księży ▪ niekorzystnie wymieniono walutę ▪ grabiono dzieła sztuki ▪ język białoruski i ukraiński językiem oficjalnym
---	--

3. Holocaust.

Żydów uznano za podludzi. Hitler głosił hasło „**ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej**” co oznaczało całkowitą likwidację narodu żydowskiego. Początkowo oznakowano żydowskie sklepy, restauracje itp.; wprowadzono przymus pracy dla mężczyzn od 14 – 16 roku życia; następnie przesiedlono Żydów do specjalnie wyodrębnionych dzielnic zwanych gettami gdzie skazywano ich na śmierć z głodu lub choroby. Każdy Żyd musiał nosić opaskę z gwiazdą „Dawida”. Skonfiskowano ich majątki i wszelkie dobra. W drugiej połowie 1943 r. Niemcy rozpoczęli likwidację gett rozstrzelując Żydów lub wywożąc do obozów koncentracyjnych. Gazowano ich a zwłoki palno w obozach: w Oświęcimiu, Brzezince, Treblince, Majdanku, Sobiborze, Bełżcu. Część Polaków pomagała Żydom mimo grożącej za to kary śmierci. Przy władzach PPP w 1942 r. powstała Rada Pomocy Żydom „Żegota”.